

Paulina Giecewicz

Formy komunikowania się nauczyciela z rodzicami w placówkach wychowania przedszkolnego

Edukacja Humanistyczna nr 2 (31), 173-185

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Paulina Giecwicz
Uniwersytet Szczeciński

FORMY KOMUNIKOWANIA SIĘ NAUCZYCIELA Z RODZICAMI W PLACÓWKACH WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO

Istotnym obszarem działalności przedszkola jest współpraca z rodzicami, która warunkuje właściwe komunikowanie się. Komunikacja pomiędzy nauczycielem wychowania przedszkolnego a rodzicami wychowanków przebiegać może w różnych formach. Niniejsze opracowanie ma na celu przedstawienie zarówno tradycyjne formy komunikowania się nauczyciela z rodzicami w placówkach wychowania przedszkolnego, jak też formy wykorzystujące nowoczesne technologie.

1. Pojęcie komunikacji

Komunikacja międzyludzka należy do najstarszych procesów społecznych – towarzyszy ona ludzkości od czasu tworzenia się pierwszych grup i struktur. W dzisiejszym nowoczesnym świecie nie jesteśmy już w stanie wyobrazić sobie społeczeństwa, w którym brakuje procesu porozumienia się między jego członkami. Nie da się ukryć, że przekazywanie informacji i komunikowanie się jest fundamentem współczesnej cywilizacji, bez którego tak naprawdę nie mogłaby ona istnieć¹.

Pojęcie „komunikowanie” pochodzi z języka łacińskiego: od rzeczownika „communio”, oznaczającego „wspólność, poczucie łączności”, ale też od czasownika „communico, communicare”, co rozumieć można jako „uczynić wspólnym, połączyć; udzielić komuś wiadomości, naradzać się”². W literaturze naukowej odnaleźć możemy wiele definicji „komunikowania się” czy też – stosowanego zamiennie – terminu „komunikacja”. Pierwszym monograficznym opracowaniem książkowym, które w całości poświęcone było zagadnieniom komunikacji międzyludzkiej, jest pochodzące z 1951 roku dzieło George’a Millera pt. „Lenguaje y comunicacion” („Język i komunikowanie”, Nowy Jork, 1951). Komunikowanie według autora jest transmisją informacji z jednego miejsca do drugiego³.

¹ B. Dobek-Ostrowska, *Podstawy komunikowania społecznego*, Wrocław 1999, s. 7.

² *Słownik łacińsko-polski*, PWN, Warszawa 1973, s. 101.

³ Z. Nęcki, *Komunikacja międzyludzka*, Kraków 1996, s. 20.

Z kolei Barbara Dobek-Ostrowska charakteryzuje komunikowanie jako proces odbywający się na różnych poziomach, z użyciem rozmaitych środków, wywołujący określone skutki, a polegający na porozumiewaniu się jednostek, grup bądź instytucji. Za cel komunikacji stawia ona wymianę myśli, a także dzielenie się informacjami, wiedzą i ideami⁴. „Leksykon politologii” definiuje komunikowanie społeczne jako proces mający na celu wytworzenie, przekształcenie, a następnie przekazanie informacji między jednostkami, grupami lub organizacjami społecznymi. W tym rozumieniu, celem komunikacji ma być dynamiczne kształtowanie wiedzy, zachowań oraz postaw, zgodne z interesami i wartościami podmiotów, które wzajemnie na siebie oddziałują⁵.

Komunikowanie się posiada pewne cechy, które tworzą jego istotę. Do cech tych zaliczyć można uważanie komunikowania się za proces symboliczny i społeczny. Ponadto uznane jest ono za relację wzajemną – symetryczną lub w różnym stopniu niesymetryczną. Komunikacja zakłada wspólnotę znaczeń, przypisywaną konkretnym przekazom, bowiem opiera się na subiektywnym interpretowaniu przekazu. Komunikowanie się przebiega w konkretnym kontekście, np. interpersonalnym, grupowym, organizacyjnym, publicznym, masowym lub międzykulturowym. Co więcej, komunikacja jest działalnością świadomą i celową. Polega ona na stałych i przemiennych oddziaływaniach werbalnych i niewerbalnych⁶.

Komunikacja posiada również określone funkcje. Ramon J. Aldag i Timothy M. Stearns wyróżniają funkcję informacyjną, która ukazuje pozyskiwanie informacji niezbędnych do podejmowania decyzji, funkcję motywacyjną, określającą zachęcanie do osiągnięcia różnorodnych celów, funkcję kontrolną, która mówi o treści komunikatów, zawierających informacje o sferze powinności i obowiązków, a także funkcję emotywną, czyli możliwość wyrażania uczuć i emocji⁷.

2. Formy komunikowania się nauczyciela z rodzicami

Komunikacja dotycząca wychowanków przedszkola przebiegać może w dwóch układach, a mianowicie przedszkole – dom lub dom – przedszkole, przy czym placówka oświatowa powinna być stroną bardziej aktywną i inicjującą kontakt. Przedszkolny wychowawca w naturalny sposób winien zapraszać rodziców swoich podopiecznych do współpracy, ponieważ niejako przyjmuje dzieci do swojej małej społeczności. W związku z tym istotnym zadaniem dla przedszkola jest zaprojektowanie takich form komunikowania się na linii przedszkole – dom wychowanka oraz dom wychowanka – przedszkole, które będą sku-

⁴ B. Dobek-Ostrowska, *Podstawy...*, op. cit., s. 13.

⁵ *Leksykon politologii*, red. A. Antoszewski, R. Herbut, Wrocław 1995, s. 150.

⁶ B. Sobkowiak, *Komunikowanie społeczne*, w: *Współczesne systemy komunikowania*, red. B. Dobek-Ostrowska, Wrocław, 1997, s. 11-12.

⁷ *Ibidem*, s. 12.

teczne, również pod kątem realizacji programów wychowania i nauczania oraz rozwoju podopiecznego⁸.

Pisząc o komunikacji międzyludzkiej, należy przywołać różne formy, które ona przybiera. W celu wyszczególnienia tychże form zastosować można dwa kryteria: sposób, w jaki wiadomość jest przekazywana, a także charakter relacji, która łączy nadawcę z odbiorcą. Dzięki pierwszemu kryterium wyróżnić możemy poniższe formy komunikowania się:

- werbalne (wymiana informacji w trakcie mówienia, pisania, czytania i słuchania) i niewerbalne (gestykulacja, mimika, dotyk, kontakt fizyczny itp.);
- ustne (spersonalizowane i najbardziej efektywne jeśli chodzi o nieskomplikowane i względnie proste wiadomości; zapewnia kontrolę nad dotarciem komunikatu do odbiorcy i umożliwia bezzwłoczne sprzężenie zwrotne) i pisemne (bardziej formalne, znaczącą zaletą jest fakt utrwalenia fizycznego wiadomości);
- bezpośrednie (osobista styczność nadawcy z odbiorcą) i pośrednie (wymiana informacji za pośrednictwem nośników informacji, takich jak telefon, komputer czy telewizja)⁹.

Drugie kryterium pozwala wyodrębnić komunikowanie się:

- jednokierunkowe (nadawca nieoczekujący sprzężenia zwrotnego i niedążący do jego podtrzymania) i dwukierunkowe (nadawca oczekuje wytworzenia i utrzymania sprzężenia zwrotnego);
- symetryczne (nadawca ma zbliżony bądź identyczny status z odbiorcą; komunikacja ma charakter bezpośredni, nieformalny, niewymuszony, spontaniczny i nieregularny) i niesymetryczne (nadawca i odbiorca mają nierównoważny status; komunikacja ma charakter często pośredni, bardziej sformalizowany, wymuszony, oficjalny i regularny);
- formalne (regulują je różnego rodzaju uregulowania normatywno-prawne) i nieformalne (wszelkie spontaniczne akty porozumienia się jednostek);
- obronne (takie, w którym niektóre zachowania nadawców wywołują reakcje obronne wśród odbiorców, co często uniemożliwia skuteczne porozumiewanie się) i podtrzymujące (kiedy zachowania nadawcy sprzyjają lub nawet zachęcają odbiorcę do podtrzymywania kontaktu)¹⁰.

Nie da się ukryć, że jeśli chodzi o komunikację na linii nauczyciel przedszkola – rodzic wychowanka, możemy tu mówić o każdym rodzaju komunikowania się z zakresu pierwszego kryterium (dotyczącego sposobu przekazywania informacji). Jeśli zaś chodzi o drugie kryterium, niewątpliwie relacje między nauczycielami a rodzicami bywają różne. Z całą pewnością powinny być one dwukierunkowe, niesymetryczne, formalne i podtrzymujące, choć oczywiście nie jest to regułą, bo relacje te często ulegają prze-

⁸ Ibidem, s. 198.

⁹ *Współczesne systemy...*, op. cit., s. 15-20.

¹⁰ Ibidem.

obrażeniom, zazwyczaj za obopólną zgodą (np. gdy obie strony zgadzają się na tzw. „przejsie na ty”, komunikacja może zmienić swój charakter z niesymetrycznego na symetryczny). Za najczęstszy rodzaj komunikacji między nauczycielem a rodzicem bez wątpienia musimy uznać ten werbalny, ustny, bezpośredni – czyli codzienny kontakt przy okazji przyprowadzania i odbierania podopiecznego z przedszkola. Jednakże w ostatnich latach możemy zauważyć znaczny wzrost znaczenia komunikacji pośredniej, a równocześnie pisemnej i pozbawionej formy niewerbalnej – komunikacji polegającej chociażby na wysłaniu krótkich wiadomości tekstowych za pośrednictwem telefonów komórkowych (sms) czy listu elektronicznego (e-mail). Wiąże się to z postępowaniem technicznym, jaki możemy obecnie zaobserwować, powszechnym dostępem do telefonów komórkowych czy Internetu.

Komunikacja przez Internet bardzo różni się od tej tradycyjnej. Do minimum ogranicza się w niej aspekt niewerbalny – zamiast gestów i mimiki możemy tu użyć co najwyżej tzw. „emotikonę” (czyli wyraz nastroju, złożony ze znaków tekstowych). Komunikacja za pośrednictwem Internetu jest uważana za prosty i wygodny sposób przekazywania wiadomości. Pozwala zaoszczędzić zarówno czas, jak i koszt przesyłania informacji. Dzięki możliwości dodawania załączników w postaci grafiki czy filmów, sama dostarczana wiadomość jest bardziej atrakcyjna dla odbiorcy¹¹.

Dzielenie się informacjami i wiedzą zdecydowanie można uznać za główny cel komunikacji w placówce wychowania przedszkolnego, na linii nauczyciel przedszkola – rodzic wychowanka. Do podstawowych, tradycyjnych form współpracy przedszkola z rodzicami zaliczyć możemy:

- pracę indywidualną, czyli kontakt na tak zwanych „dniach otwartych”, „dniach adaptacyjnych”, kiedy stworzona jest możliwość obserwacji grupy przedszkolnej i próby włączenia przyszłego wychowanka do działań;
- kącik dla rodziców albo inaczej – tablicę informacyjną, gdzie zamieszczane są wszystkie istotne informacje, takie jak wiadomości o zebraniach, zajęciach otwartych, regulamin przedszkola czy jadłospis;
- zajęcia otwarte dla rodziców, których termin jest ustalany zawsze z dużym wyprzedzeniem;
- uroczystości, czyli różnego rodzaju festyny, święta (jak choćby Pasowanie na Przedszkolaka czy Dzień Rodziny);
- zajęcia warsztatowe, których celem jest samopoznanie rodziców i dzieci, a także rozwój poprawnej komunikacji w relacjach rodziców ze swoimi podopiecznymi; jest to również znakomita okazja do wymiany doświadczeń pomiędzy rodzicami;
- zebrania ogólne, odbywające się zazwyczaj na początku roku przedszkolnego, a mające na celu przekazanie tych informacji, które dotyczą rodziców wszystkich

¹¹ S. Juszczyk, *Internet – współczesne medium komunikacji społecznej*, s. 1; <http://www.ktime.up.krakow.pl/-symp2011/referaty2011/juszczyk.pdf> (dostęp: 13.03.2015)

- grup przedszkolnych (prezentacja członków Rady Pedagogicznej, regulaminu przedszkola, kalendarza imprez, statutu itp.);
- Rada Rodziców, czyli dobrowolnie wybrani reprezentanci rodziców dzieci z wszystkich grup, których zadaniem jest czynne włączanie się w organizację imprez okolicznościowych czy wycieczek¹².

Aktualnie zauważyć można tendencję do uzupełniania tradycyjnego komunikowania się również innymi formami, wykorzystującymi nowoczesne technologie¹³. Przykładem wprowadzania innowacji w sposobie kontaktowania się z rodzicami wychowanków jest Przedszkole Samorządowe w Deszcznie. W placówce tej normą jest kontakt telefoniczny czy e-mailowy nauczycielek z rodzicami, zakładanie blogów internetowych, czy tak zwanych fan page'y na stronie Facebook.pl. Takie niekonwencjonalne formy kontaktu bardzo często pojawiają się z inicjatywy samych rodziców. W związku z tym warto postawić sobie pytanie, czy nowe sposoby komunikacji, wykorzystujące nowoczesne technologie, są faktycznie potrzebne w utrzymywaniu kontaktu między przedszkolem a domem wychowanka? Czy nie wystarczą nam tradycyjne środki, takie jak bezpośrednia rozmowa i tablica informacyjna w placówce? Moim zdaniem nowoczesne formy kontaktu, takie jak choćby poczta elektroniczna czy krótkie wiadomości tekstowe wysyłane za pośrednictwem telefonów komórkowych są wygodną i skuteczną formą uzupełnienia kontaktu między nauczycielem a rodzicem wychowanka.

Z punktu widzenia nauczyciela wychowania przedszkolnego – praktyka, który stosował różnorodne formy komunikowania się z rodzicami, wydaje się, że warto dostosować formy komunikowania się do indywidualnych potrzeb każdego rodzica. W oparciu o doświadczenia zawodowe, mogę stwierdzić, że do nowoczesnych form komunikowania się nauczyciela z rodzicami wychowanków zaliczamy:

- kontakt telefoniczny, czyli rozmowy nie „twarzą w twarz” w przedszkolu, ale przez telefon komórkowy;
- krótkie wiadomości tekstowe, czyli tzw. „sms-y”, w których przekazujemy rodzicom najważniejsze aktualne informacje, np. co należy przynieść do przedszkola następnego dnia, jak ubrać dziecko na wycieczkę odbywającą się za kilka dni;
- pocztę elektroniczną (e-mail), która umożliwia przesyłanie rodzicom ciekawych artykułów bądź też tekstów piosenek i wierszyków do pocwiczenia z dziećmi w domu;
- fan-page na stronie Facebook.pl, na którym umieszczać można najważniejsze informacje z życia przedszkola, a także odnośniki do aktualizowanych galerii zdjęciowych na stronie internetowej placówki¹⁴;

¹² A. Sawicka, *Współpraca przedszkola z rodzicami*, Warszawa 1991, s. 28- 146.

¹³ Więcej na temat komunikacji z wykorzystaniem nowoczesnych technologii odnajdziemy w następujących pozycjach: J. Grzenia, *Komunikacja językowa w Internecie*, Warszawa 2006, M. Miotk-Mrozowska, *Komunikacja interpersonalna w Internecie*, Bydgoszcz 2009.

¹⁴ <https://www.facebook.com/przedszkolesamorzadowewdeszcznie> (dostęp: 26.02.2015)

- stronę internetową przedszkola, która wielu rodzicom zastępuje tablicę ogłoszeń w placówce¹⁵;
- blog, czyli pamiętnik internetowy grupy, w którym można umieszczać relacje zdjęciowe oraz opisy kolejnych tygodni zajęć¹⁶.

Powyższe nowoczesne sposoby komunikowania pojawiły się pod wpływem współpracy z rodzicami i uzależnione są od bieżących potrzeb rodziców i nauczycieli.

Można się zastanowić, czy przyzwolenie rodzicom na pisanie e-maili i wieczorne telefony nie spowoduje, że nauczyciel zacznie być traktowany jak kolega, do którego pisze się czy dzwoni o każdej porze dnia czy nocy. Jednakże sposób jego traktowania zależy tak naprawdę od samego nauczyciela, bo to on powinien zapoczątkować taką a nie inną formę kontaktu, a więc jeżeli będzie w sposób odpowiedni formułował treści e-maili czy wiadomości tekstowych wysyłanych przez telefon, odpowiedź od rodziców będzie również stosowna. Nauczyciel przedszkola w nowoczesnych kontaktach z rodzicami stosuje zwroty grzecznościowe, unika błędów ortograficznych i interpunkcyjnych. Rodzice, widząc poprawnie sformułowaną wiadomość, odpowiadają z szacunkiem i zachowaniem zasad poprawnej polszczyzny. Przykładowo, nauczycielka pisząc: „Dzień dobry, w załączniku przesyłam ulotkę informacyjną, którą dziś można było znaleźć w półeczkach Dzieci w szatni. Pozdrawiam”, otrzymuje odpowiedź: „Witam, dziękuję za przysłanie informacji, postaram się jak najszybciej wszystko uregulować. Pozdrawiam”.

Literatura pedagogiczna również zwraca uwagę na istotność podmiotowego traktowania nie tylko wychowanków, ale też ich rodziców. Podkreśla ważność partnerskich relacji, które bez wątpienia powinny łączyć nauczycieli z rodzicami, co wykluczy dominację jednej ze stron i, co się z tym wiąże, nie dopuści do przesadnej ingerencji opiekunów dzieci w pracę nauczycieli. Taki rodzaj relacji najprawdopodobniej doprowadzi do tego, że decyzje dotyczące wychowanków będą podejmowane wspólnie, a w sytuacji problemowej zostanie wypracowany kompromis pomiędzy dwoma różnymi stanowiskami¹⁷. Podsumowując, z moich obserwacji wynika, że nauczyciel, który dopuszcza inne formy rozmowy niż ta bezpośrednia, w przedszkolu, jest traktowany jako bardziej „ludzki”, bardziej dostępny dla rodziców.

Przeciwnicy wprowadzania nowoczesnych sposobów komunikacji przedszkola z rodzicami zarzucić mogą, że takie działania powodują stopniowe zanikanie tradycyjnych form kontaktu¹⁸. Z drugiej strony jednak, nie da się ukryć, że wraz z obecnym postępem technologicznym i rozwojem zauważanym właściwie w każdej dziedzinie życia, to e-maile i kontakt telefoniczny zaczynają być tradycyjną formą, która umożliwia nawet podejmo-

¹⁵ <http://przedszkolewdeszcznie.edupage.org/text3/> (dostęp: 26.02.2015)

¹⁶ <http://biedronkizdeszczna.blogspot.com> (dostęp: 26.02.2015)

¹⁷ M. Łobocki, *Współdziałanie nauczycieli i rodziców w procesie wychowania*, Warszawa 1985, s. 27.

¹⁸ Więcej na temat społeczeństwa informacyjnego odnajdziemy w następujących pozycjach: D. Batorski, *Internet a usieciowienie relacji społecznych*, „Kultura Współczesna” 2005, nr 1 (43), s. 41-62, R. W. Kluszczyński, *Spoleczeństwo informacyjne. Cyberkultura. Sztuka multimediów*, Kraków 2001, *Spoleczeństwo informacyjne: istota, rozwój, wyzwania*, red. K. Cholawo-Sosnowska, M. Witkowska, Warszawa 2006.

wanie ważnych decyzji finansowych czy zawieranie umów, które mają równą moc prawną z tradycyjnymi umowami pisemnymi¹⁹. Nie da się ukryć, że nowoczesne środki w postaci komputera czy telefonu znacznie skracają czas niezbędnego kontaktu rodziców z nauczycielem. Dodatkowo, rodzic może sam wybrać moment napisania e-maila. To tylko od niego zależy, czy wybierze czas, który mógłby poświęcić na zabawę z dzieckiem, czy też zrobi to na przykład wieczorem. Z pewnością łatwiej skupić myśli w zaciszu domowym, w dogodnym momencie, niż w przedszkolu, gdzie trzeba zwracać uwagę na to, co robią dzieci, a dodatkowo co chwilę spoglądać na zegarek, aby nie spóźnić się do pracy. Powyższe rozważania dotyczące stosowania nowoczesnych form komunikowania się z rodzicami zilustruję przykładami stosowanymi w Przedszkolu Samorządowym w Deszcznie.

3. Formy komunikowania się nauczyciela z rodzicami w Przedszkolu Samorządowym w Deszcznie

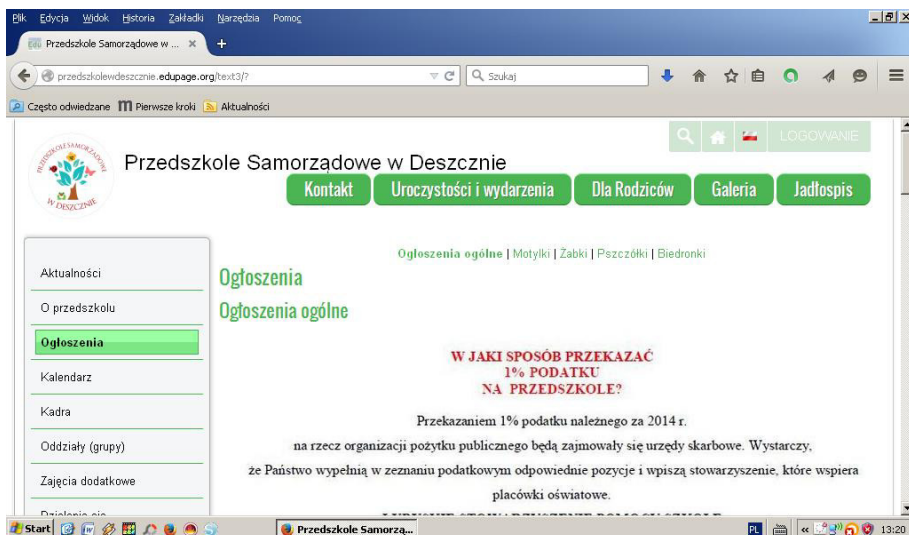
W placówkach przedszkolnych przyjęło się, że rodzice otrzymują wszystkie ważne informacje na kilka sposobów: są one ustnie przekazywane przez nauczyciela, a także wywieszane na tablicach ogłoszeń²⁰. Często zdarza się również, że nauczyciel drukuje ważne wiadomości i wręcza karteczki rodzicom, kiedy ci odbierają swoje pociechy. Jeśli wychowawca nie ma bezpośredniego kontaktu z rodzicem w danym dniu, kartkę może włożyć do półki konkretnego wychowanka, tak aby jego opiekun ją zauważył, przeczytał i zabrał do domu. Taka forma kontaktu jednak bardzo często nie zdaje egzaminu. Pomijając fakt drukowania naprawdę sporej ilości tego typu notatek w ciągu roku przedszkolnego, a następnie kserowania i wycinania ich – co jest dość czasochłonne – zdarza się, że rodzice takie karteczki gubią lub zapominają ich z przedszkola. W takim momencie, gdy okazuje się, że rodzic przez brak informacji nie wypełnił jakiegoś istotnego obowiązku, zaobserwować można skrajne reakcje. Część rodziców faktycznie wpada w poczucie winy i kilka razy przeprosza zarówno swoje dziecko, jak i nauczyciela. Jednak zdarzają się też tacy rodzice, którzy winą obarczają wychowawcę i utrzymują, że notatki nie otrzymali, a informacja na tablicy ogłoszeń wcale nie wisiała.

Dlatego też poniżej przedstawiam bardzo dobre sposoby innowacji tego rodzaju kontaktu.

¹⁹ Art. 66 Kodeksu Cywilnego.

²⁰ Więcej na temat form komunikacji na linii nauczyciel – rodzic odnajdziemy w następujących pozycjach: R. Bibik, *Partnerstwo rodziny i szkoły – fikcja czy rzeczywistość?*, w: *Rodzina we współczesności*, red. A. Ładyżyński, Wrocław 2009, s. 147-161, B. Bryś, *Rodzice w szkole: sukces czy porażka?*, „Dyrektor Szkoły” 2008, nr 7, s. 25-26, A. Konieczna, *Zachowania komunikacyjne nauczycieli w sytuacji rozmowy z rodzicami uczniów*, w: *Szkoła w nauce i praktyce edukacyjnej*, t. 2, red. B. Muchacka, Kraków 2006, s. 235-249, E. Koziół, *Współpraca szkoły z rodziną w świadomości nauczycieli i rodziców*, w: *Edukacja w przebiegu życia: od dzieciństwa do starości*, red. M. Kowalski, A. Olczak, Kraków 2010, s. 183-205, E. Zyzik, *Współpraca szkoły z rodzicami dzieci sześciolatków oraz ze środowiskiem lokalnym*, w: *Dziecko sześciolatnie w szkole: praca zbiorowa*, red. J. Karczewska, M. Kwaśniewska, Kielce 2009, s. 239-249.

1. Ważną rolę odgrywa strona internetowa placówki, na bieżąco aktualizowana, gdzie przy każdym edytowaniu wiadomości można dodać jej datę.

Źródło: <http://przedszkolewdeszczynie.edupage.org/text3/?> (dostęp: 26.02.2015)

2. Polecam fan-page na stronie Facebook.pl, na którym regularnie można umieszczać wszystkie ważne wiadomości, pod konkretną datą i godziną.

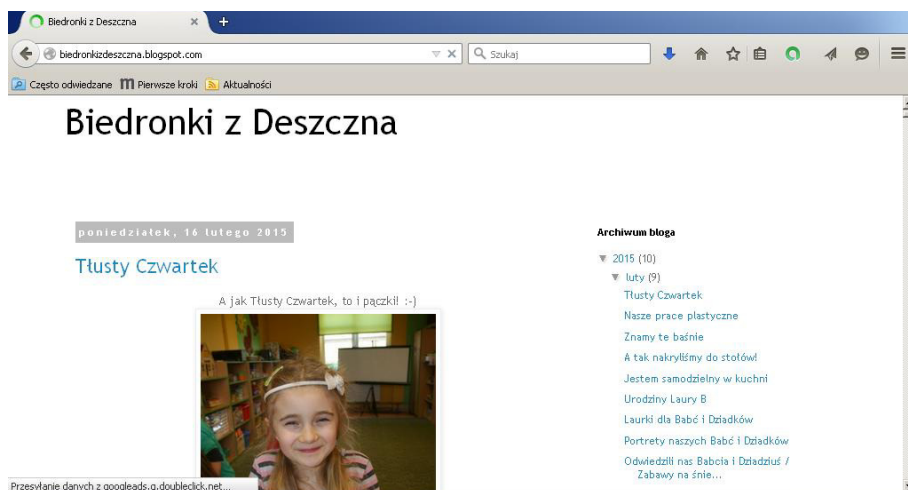

Źródło: <https://www.facebook.com/przedszkolesamorzadowewdeszczynie> (dostęp: 26.02.2015)

3. Warto stosować e-maile lub telefoniczne krótkie wiadomości tekstowe, w których nauczyciel zawrze wszystkie istotne informacje niczym na kartce, ale dodatkowo ma po-

twierdzenie wysłania i odebrania wiadomości ze strony rodzica. Co za tym idzie, rodzic w takiej sytuacji nie może zarzucić nauczycielowi, że o czymś nie wiedział, ponieważ nauczyciel w swojej skrzynce nadawczej ma zawsze „dowód”, co obecnie regulują już przepisy Kodeksu Karnego²¹. Dla nauczyciela taka forma przekazywania informacji jest też udogodnieniem w kwestii docierania do wszystkich opiekunów swoich wychowanków. Zarówno w telefonie komórkowym, jak i poczcie elektronicznej istnieje funkcja umożliwiająca wysłanie zbiorczych wiadomości do kilku, a nawet kilkudziesięciu osób, połączonych w jedną podgrupę odbiorców. Dzięki temu nauczyciel nie musi się martwić, że ktoś nie otrzyma ważnej informacji, ponieważ wie, że wysłał ją do wszystkich zainteresowanych jednocześnie. Uważam, że dla rodziców forma notatki zawarta w telefonicznej wiadomości tekstowej również jest bardzo wygodna. Większość osób nie rozstaje się z telefonem komórkowym i dzięki temu rodzic zawsze ma ważne informacje dotyczące najbliższych przedszkolnych wydarzeń swojej pociechy „pod ręką”.

4. Oprócz wiadomości tekstowych czy strony internetowej warto stosować tzw. blog, czyli pamiętnik internetowy.

Źródło: <http://biedronkizdeszczna.blogspot.com/> (dostęp: 26.02.2015)

Założyłam go na wyraźną prośbę rodziców moich wychowanków, choć nie ukrywam, że regularna aktualizacja tej strony jest bardzo praco- i czasochłonna. Na blogu rodzice mogą na bieżąco obserwować postępy dzieci (dzięki zdjęciom ich prac plastycznych czy zadań wypełnianych na kartach pracy), a także mają możliwość obejrzenia fotorelacji z mijającego tygodnia pracy i przeczytania krótkiego komentarza nauczyciela na ten temat²². Oczywiście dla chętnych rodziców pozostaje opcja uczestniczenia w zorganizowa-

²¹ Art. 114 § 14 Kodeksu Karnego.

²² <http://biedronkizdeszczna.blogspot.com> (dostęp: 26.02.2015)

nych zajęciach otwartych i warsztatach, jednak zazwyczaj odbywają się one w godzinach przedpołudniowych, w czasie pracy rodziców. „Podglądanie” pracy dzieci przez Internet jest też bardzo dobrą opcją dla rodziców, którzy w związku z pracą przebywają za granicą. Jak podaje Główny Urząd Statystyczny, w roku 2012 największa ilość emigrantów to ludzie w wieku od 25 do 34 roku życia (prawie 30% wszystkich emigrujących), a więc często w wieku rodziców wychowanków przedszkolnych²³.

Nie ulega wątpliwości, że bezpośredni kontakt werbalny nauczyciela z rodzicem w przedszkolu powinien być podstawową formą komunikacji. Z moich obserwacji wynika jednak, że nie jest on wystarczający i często należałoby go rozszerzyć o coś więcej. Przykładowo, zdarza się, że do nauczycielki wychowania przedszkolnego przychodzą na rozmowę rodzice wychowanków, którzy byli ze swoimi pociechami na konsultacji w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej lub u logopedy. Okazywało się, że dzieci otrzymywały konkretne zalecenia lub stawiano im szczegółowe diagnozy. Rodzice często nie rozumieli informacji, które otrzymywali, i z problemem tym zwracali się do nauczycielki. Nauczycielka – jako pedagog z wykształcenia, a nie psycholog czy logopeda – nie zawsze potrafiła automatycznie odpowiedzieć rodzicom na pytanie, pomóc i w związku z tym umawiała się na kontakt elektroniczny po zgłębieniu tematu. Jest to tym większe ułatwienie, że do wiadomości przesyłanej przez e-mail istnieje możliwość dodania załączników, takich jak linki do publikacji internetowych lub artykuły na dany temat w formacie plików PDF. Taka forma kontaktu jest też dogodna dla rodziców, którzy często czują się nieco zażenowani faktem, że ich dziecka dotyczy taki a nie inny problem, np. masturbowanie się.

Bezpośredni kontakt i tablica ogłoszeń w przedszkolu doskonale zdają swoją rolę w przypadku regularnego uczęszczania dzieci do placówki. Problem pojawia się w momencie wysokiej absencji dziecka. Nie raz mogłam zaobserwować sytuację, gdy wychowanek wracał po dłuższej nieobecności do przedszkola i okazywało się, że tego dnia w placówce obchodzone jest jakieś święto, np. Dzień Zielony, w którym wszystkie dzieci i pracownicy ubierają się we wspomnianym kolorze. Nauczyciel nie może wymagać od rodziców, nieobecnych w placówce dzieci, regularnego przyjeżdżania do przedszkola i sprawdzania informacji na tablicy ogłoszeń. Jednak w sytuacji, gdy te ogłoszenia są umieszczane również na stronie internetowej, rodzic może na bieżąco przeczytać, co się dzieje w placówce. Doskonale sprawdza się również możliwość komunikacji przez telefon bądź e-mail, ponieważ wychowawczyni danej grupy, często zdarza się otrzymywać wiadomości od rodziców aktualnie nieobecnych w placówce dzieci, dotyczące tego, co należy przynieść bądź co się wydarzy w najbliższych dniach:

- „witam, jutro synek wraca do przedszkola, robię z nim laurkę, mamy mieć swój znaczek?”;
- „dzień dobry pani, o której jest zakończenie?”.

²³ <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/roczniki-statystyczne/roczniki-statystyczne/rocznik-demograficzny-2013,3,7.html> (dostęp: 26.02.2015)

Zwolennikom nowoczesnych sposobów komunikowania się zarzucić można przymuszanie rodziców wychowanków do posiadania telefonu komórkowego czy dostępu do Internetu. Jednak jak podaje Główny Urząd Statystyczny, według stanu na koniec 2010 roku, na 100 mieszkańców Polski przypadło 124,3 kart SIM, a w roku 2009 – 117,9²⁴. Należy zauważyć tendencję wzrostową. Z moich obserwacji wynika, że wszyscy rodzice wychowanków posiadają co najmniej jeden telefon komórkowy – często dysponują dwoma: prywatnym i służbowym. Jeśli chodzi o dostęp do komputera i Internetu, według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2013 roku 95% gospodarstw domowych z dziećmi do szesnastego roku życia miało w domu przynajmniej jeden komputer. Z kolei dostęp do Internetu posiadało dokładnie 93,1% gospodarstw domowych powyższego typu²⁵. Z tego co mi wiadomo, nie wszystkie rodziny moich podopiecznych posiadają w domu komputer z dostępem do Internetu – część rodziców korzysta z Internetu w miejscu pracy. W związku z tym, głównym nowoczesnym środkiem komunikacji z rodzicami moich wychowanków jest kontakt telefoniczny, dopiero na drugim miejscu jest kontakt przez Internet. Należy przypomnieć, że nowoczesne formy komunikowania się zostały zasugerowane przez samych rodziców, a nie narzucone im odgórnie przez placówkę, w której pracuję.

4. Wnioski

Z moich doświadczeń wynika, że nowoczesne formy komunikowania się poprawiają kontakt między przedszkolem a rodzicami dzieci, a także pomnażają możliwości komunikacyjne. Rodzice wiedzą, że nauczyciel wychodzi im naprzeciw i staje się pomocnikiem w trudnym przygotowaniu ich dzieci do szkoły. Po zastosowaniu nowoczesnych form komunikowania się można zauważyć, że nastąpił wzrost zainteresowania rodziców życiem przedszkola i grupy dziecka. Rodzice sami sugerują, że odpowiada im włączenie nowoczesnych technologii w komunikowanie się, pisząc wiadomości podobnej treści jak te poniższe:

- na temat podstrony na portalu Facebook.pl: „witam, jednak powstał profil przedszkola, bardzo dobry pomysł”;
- na temat regularnego wysyłania sms-ów z najważniejszymi informacjami: „Muszę powiedzieć, że sms od Pani doskonale zdają egzamin, do bloga mam mniej-szy dostęp, bo tylko w pracy i nie zawsze mogę sprawdzić informacje, ale sms jest super”.

Czy więc postawiona przeze mnie teza o tym, że nowoczesne sposoby komunikacji są wygodniejsze i skuteczne niż formy tradycyjne jest prawdziwa? Muszę przyznać, że nie do końca. Nadal twierdzę że nowoczesne środki są bardzo istotnym i potrzebnym narzędziem w pracy nauczyciela przedszkola, ponieważ znacznie ułatwiają pracę, jednakże muszę za-

²⁴ <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/transport-i-laczność/laczność/laczność-wyniki-działalności-w-2012-r-,1,11.html> (dostęp: 26.02.2015)

²⁵ http://stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/nts_spolecz_inform_w_polsce-2013.pdf (dostęp: 26.02.2015)

uważyć, że całkowite odejście od sposobów tradycyjnych byłoby niemożliwe. Z całą pewnością nowoczesne formy są idealnym uzupełnieniem tradycyjnych, niemniej jednak należy pamiętać, że bezpośredni kontakt jest charakterystyczną cechą ludzką, tak jak cielesność – jako materialna podstawa realizacji osoby – jest jedną z czterech aksjologicznych cech osoby, przedstawianej przez personalistów²⁶. Nie zapominajmy o tym, na co wskazuje etyka obywatelska – najistotniejsza jest relacja na linii człowiek – człowiek, nie zaś człowiek – rzecz (komputer, telefon)²⁷.

Bibliografia

- Batorski D., *Internet a usieciowienie relacji społecznych*, „Kultura Współczesna” 2005, nr 1 (43).
- Bibik R., *Partnerstwo rodziny i szkoły – fikcja czy rzeczywistość?*, w: *Rodzina we współczesności*, red. A. Ładyżyński, Wrocław 2009.
- Bryś B., *Rodzice w szkole: sukces czy porażka?*, „Dyrektor Szkoły” 2008, nr 7.
- Chudy W., *Pedagogia godności. Elementy etyki pedagogicznej*, Lublin 2009.
- Dobek-Ostrowska B., *Podstawy komunikowania społecznego*, Wrocław 1999.
- Grzenia J., *Komunikacja językowa w Internecie*, Warszawa 2006, M. Miotk-Mrozowska, *Komunikacja interpersonalna w Internecie*, Bydgoszcz 2009.
- Juszczak S., *Internet – współczesne medium komunikacji społecznej*.
- Kluszczyński R. W., *Społeczeństwo informacyjne. Cyberkultura. Sztuka multimedialności*, Kraków 2001.
- Kodeks Cywilny.
- Kodeks Karny.
- Konieczna A., *Zachowania komunikacyjne nauczycieli w sytuacji rozmowy z rodzicami uczniów*, w: *Szkoła w nauce i praktyce edukacyjnej*, t. 2, red. B. Muchacka, Kraków 2006.
- Koziół E., *Współpraca szkoły z rodziną w świadomości nauczycieli i rodziców*, w: *Edukacja w przebiegu życia: od dzieciństwa do starości*, red. M. Kowalski, A. Olczak, Kraków 2010.
- Leksykon politologii*, red. A. Antoszewski, R. Herbut, Wrocław 1995.
- Łobocki M., *Współdziałanie nauczycieli i rodziców w procesie wychowania*, Warszawa 1985.
- Nęcki Z., *Komunikacja międzyludzka*, Kraków 1996.
- Sawicka A., *Współpraca przedszkola z rodzicami*, Warszawa 1991.
- Słownik łacińsko-polski*, PWN, Warszawa 1973.
- Sobkowiak B., *Komunikowanie społeczne*, w: *Współczesne systemy komunikowania*, red. B. Dobek-Ostrowska, Wrocław, 1997.

²⁶ Por.: W. Chudy, *Pedagogia godności. Elementy etyki pedagogicznej*, Lublin 2009.

²⁷ M. Szyszkowska, *Etyka*, Białystok 2010, s. 114-115.

Spółeczeństwo informacyjne: istota, rozwój, wyzwania, red. K. Cholawo-Sosnowska, M. Witkowska, Warszawa 2006.

Szyszkowska M., Etyka, Białystok 2010.

Zyzik E., *Współpraca szkoły z rodzicami dzieci sześciolletnich oraz ze środowiskiem lokalnym*, w: *Dziecko sześciolletnie w szkole: praca zbiorowa*, red. J. Karczewska, M. Kwaśniewska, Kielce 2009.

Strony internetowe:

www.biedronkizdeszczna.blogspot.com

www.facebook.com/przedszkolesamorzadowedeszcznie

www.przedszkolewdeszcznie.edupage.org

www.stat.gov.pl

Paulina Giecewicz

Formy komunikowania się nauczyciela z rodzicami w placówkach wychowania przedszkolnego

Celem artykułu jest przedstawienie różnych form komunikacji między nauczycielem przedszkola a rodzicami wychowanków. W artykule zaprezentowano zarówno tradycyjne formy komunikowania się, jak również nowoczesne, związane z postępow technologicznym i wykorzystywaniem nowych narzędzi, takich jak telefon komórkowy czy komputer z dostępem do Internetu.

Słowa kluczowe: komunikacja, współpraca nauczyciela z rodzicem, formy komunikowania się z rodzicami.

The forms of teacher-parent communication in kindergartens

The objective of the article is to demonstrate different forms of communication between the kindergarten's teacher and pupils' parents. Traditional and modern, connected with technological progress, forms of communication are presented in the article. The author, basing on her own experience, describes different ways of potential use of a mobile phone or a computer with Internet connection in order to communicate with parents.

Keywords: Communication, teacher-parent cooperation, forms of communication with parents.

Translated by Michał Giecewicz